

Upravništvo Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11842, Praga číslo
78 180 Wien št. 105 241

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica števil. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Vatikan in Berlin

S priključitvijo Avstrije k Nemčiji se je pojavil niz problemov glede posledic te velike spremembe v dosedanjem javnem avstrijskem življenju na vseh področjih. Tako je bilo že čitati o pravih strukturnih spremembah v avstrijskem kulturnem, gospodarskem in političnem življenju. Posebno zanimivo poglavje pravi o problemu novih odnosov med katoliško cerkvijo in državo, saj je tudi v tem pogledu nastopil globok preokret v položaju katoliške cerkve do države, pa naj gledamo na dogodke samo z avstrijskega katoliškega vidika, z vidika vsega nemškega katolištva ali z vidika odnosa med tretjim rajhom in Vatikanom.

Vključitev avstrijskih katoličanov v narodno-socialistični organizem Nemčije postavlja za katoliško cerkev več važnih zunanjih in notranjih problemov. Mnogi evropski listi so te dni poudarili, da je vključitev Dunaja kot nekakšne podunavske katoliške centrale v tretji rajh izbila tla vsem znanim konceptom in propagandam za stvaritev velike podunavske katoliške federacije, katere zagovorniki so bili mnogi stebri dosedanjega avstrijskega režima. V nekdanjih službenih krogih na Dunaju so bili mnogi, bodisi iz lastnega prepričanja, bodisi pod vplivom raznih sugestij od zunaj, trdno prepričani, da bi si bivša katoliška Avstrija po tej poti najbolje lahko zagotovila svojo samostojnost in neodvisnost. Posebno avstrijski legitimisti, ki si v novem srednje-evropskem položaju niso več upali s staro habsburško hegemonijo na dan, so s tem plašcem hoteli prikriti nevarnost morebitne habsburške restavracije. Med prvimi, ki so se uklonili pred novim dejstvom, pa je bil tudi sam nosilec habsburške misli v Avstriji — Oton...

Drugi zunanji problem, ki se je s priključitvijo postavil, je bil problem veljavnosti avstrijskega konkordata z dne 5. junija 1933, ratificiranega dne 1. maja 1934. Konkordat je bil sklenjen za teritorij bivše Avstrije, dočim je za ostali rajh v veljavni nemški konkordat z dne 20. junija 1933, ratificiran dne 10. septembra 1933. Stanje je trenutno tako, da niti ni bil formalno odpovedan avstrijski konkordat, niti ni bil na avstrijsko ozemlje razširjen nemški konkordat, dejansko pa je seveda avstrijski konkordat izgubil po priključitvi sleherni veljavo.

Tretji rajh je navzlic konkordatu z Vatikanom dejansko postavil odnose med katoliško cerkvijo in državo na čisto drugačne temelje kakor jih je zastopala cerkev v rajhu samem. Ti temelji so pravo nasprotje onega, kar določa za katoliško cerkev kot privilegirano državno cerkev avstrijski konkordat, ki je veljal v čisto katoliški državi. Sedaj se je razmerje med katoliško cerkvijo in državno oblastjo v bivši Avstriji na novo povsem svojstveno uredilo z znano izjavo avstrijskega katoliškega episkopata, ki je bila objavljena te dni. Ta izjava ni le formalen izraz lojalnosti napram narodnemu socializmu, temveč cerkveno priznanje in cerkvena odobritev narodno-socialističnega pokreta kot takega. Utemeljitev je podana z nekakšno prikrito izbiro med manjšim zlom: avstrijska duhovščina izreka svojo prvirženost narodnemu socializmu, češ da bo s tem obvarovala ljudstvo »vse uničujoče nevarnosti brezbožnega bolševizma«. Zanimivo pa je, da se katoliški episkopat v stari Nemčiji doslej še ni odločil za tako dalinosežne izjave napram državnemu oblastem. Nemški listi zato z očitnim zadovoljstvom objavljajo faksimile škofskega pisma, na katerem je kardinal Innitzer lastnorčno pristavil pozdrav: Heil Hitler!

Nekateri primerjajo izjavo avstrijskih škofov s podobno izjavo, ki so jo ob saarskem plebiscitu podali nemški škofje v Porenju leta 1935. toda ta primerjava ne drži. Leta 1935 so se saarski škofje pridružili splošni nemški zadevi, ne da bi bili sicer izrazili najmanjšo pripravljenost za kake koncesije napram narodnemu socializmu kot ideji, kakor so to storili avstrijski škofje v svoji izjavi. Še bolj se kaže to nasprotje v primerjavi z izjavami nekaterih rajhovskih škofov v borbi proti narodno-socialističnim cerkvenim ukrepom. Tako je na primer vratislavski nadškof in kardinal Bertram pred kratkim v svojem birmskem govoru izjavil med drugim: »Kamor koli gremo povsod naša pravica do prava poplavo napadov in podtikanih zmot in laži obrekovanj in žalitev vsega, kar nam je sveto. Niso celo redki primeri gospodarskega pritiska na vernike da bi se odpovedali svoji veri. Da, ako bi naša vera ne bila kaj več ko mit, potem bi jo lahko spremenili.«

Avstrijski škofje so sli v čisto nasprotno smer. V svojih koncesijah napram državi in narodnemu socializmu so prekosili svoje tovariše v rajhu. Pariski »Temps« doznava iz zanesljivega vira, da je dunajski kardinal Innitzer že drugi dan po svojem razgovoru s Hitlerjem priporočil organizacijam katoliške mladine v Avstriji, naj »pripravijo vse potrebno za svojo strnitev z organi-

PRVA DOMA ZGRAJENA VOJNA LADJA

Včeraj so v Splitu z velikimi svečanostmi spustili v morje novo torpedovko »Zagreb«, prvo večjo vojno ladjo, ki je bila zgrajena v državi

Split, 30. marca AA. Danes so v splitski ladjedelnici slovesno spustili v morje novo jugoslovensko torpedovko »Zagreb«. Vse hiše v luki in v mestu so bile okrašene z zastavami in z zelenjem. V Split je prišlo tudi mnogo ljudi iz okolice in drugih krajev, da je v mestu zavladalo nad vse živahno vrvenje. Davi se je okoli ladjedelnice in na bližnjem obrežju zbralo več deset tisoč ljudi, posebno kmetov in kmetov v narodnih nošah. Pred novo torpedovko je bila postavljena velika tribuna za goste. Vsa obala pred ladjedelnico je bila nabito polna ljudi. V neposredni bližini ladjedelnice sta bila zasidrana dva velika nova potniška parnika »Šumadija« in »Sarajevo«, na levi strani pa naša največja potniška parnika »Kraljica Marija« in »Knežinja Olga«. V njuni bližini so bile zasidrane ladje »Kumanovo«, jahta »Tih« in naš največji parnik »Lovčena«. Zbrana je bila tudi jugoslovenska vojna mornarica z rušilcem »Dubrovnikom« in z minonosci »Galebom«, »Orlom« in »Jastrebom« pred njimi pa podmornice »Smeli«, »Nebojša«, in »Hrabri«. V luki je bila zasidrana tudi divizija motornih torpednih čolnov. Na levi strani kraja, kjer so spustili v morje »Zagreb«, sta bili dve

eskadrilji vodnih bombnikov. Na levi od »Zagreba« sta bila poleg oficirjev naše mornarice častna četa, godba kraljevske mornarice in naraščaj Jadranske straže.

Nekoliko pred 12. so se začeli zbirati na častni tribuni gostje. Ob 11.55 je prispel na tribuno predsednik vlade dr. Stojadinović v spremstvu ministrov Letice, Miletića in Novakovića. Predsednika vlade sta sprejela pred Jadransko ladjedelnico Djura Paunković in poveljnik mornarice viceadmiral Marjan Polić. Ko je prispel zastopnik Nj. Vel. kralja Petra, vojni minister general Ljubomir Marić, ga je pozdravila častna salva z vojne ladje »Zmaj« in sprožile so se dolgotrajne ovacije Nj. Vel. kralju, kraljevskemu domu, naši mornarici in vojski. Minister general Marić je med tem pregledal častno četo. Na častni tribuni so bili tudi ban primorske banovine dr. Jablanović, britanski poslanik Campbell, francoski poslanik Bruzere, zagrebški župan dr. Pečić in drugi.

Posvetitev nove torpedovke sta izvršila katoliški duhovnik in pravoslavni prota. Pred posvetitvijo je godba odigrala častno koračnico in molitveni ko-

ral, po končanem obredu pa zopet molitev. Delavci so nato izpodmaknili podpirne ladje, predsednik Jadranske ladjedelnice, ki je ladjo zgradila, Djura Paunković pa je zaprosil kumico go Marićevu, naj spusti torpedovko v morje. Ga Marićeva je na tradicionalni način razbila steklenico šampanjca ob ladji z besedami: »Zagreb«, pojdi srečno v svoj element, plovi v čast in ponos kralja in domovine! S tvojo zastavo naj gresta slava in zmaga in božji blagoslov naj te spremlja!

Ob 12.30 je ladja zdrknila v morje. Godba je zasvrala državno himno, a množica je navdušeno vzklikala. Na ladjah so zatulile sirene, v zraku pa so krožila letala.

★

Torpiljarka »Zagreb« bo prva edinica naše vojne mornarice, ki bo zgrajena v Jugoslaviji v domači ladjedelnici z domačim materialom in z domačimi delovnimi močmi. Naša država je lani oddala v delo tri torpiljarke, eno gradijo v ladjedelnici Chamtier de la Loire v Nantesu in je bila splovljena v morje že 23. decembra lanskega leta ter krščena na ime »Beograd«. Torpiljarka »Zagreb« bo zgrajena po istih načrtih in tudi tretja torpiljarka »Ljublja-

na«, ki se gradi prav tako v Splitu, bo imela enako velikost.

Pri vseh treh novih edinicah naše vojne mornarice gre za tip velikih torpiljark, ki so še med vojno spadale v kategorijo rušilcev, težka bo 1200 ton, dolga 98 m, široka pa 9 in pol metra. Vozila bo z ogromno brzino 35 milj na uro (preko 70 km). Za razvijanje take brzine je potrebna izredna jakost strojev in bodo imeli pogonski stroji nič manj nego 44.000 konjskih sil. Kakšna sila je potrebna, da se doseže taka brzina, najbolj spoznamo, če upoštevamo, da potrebuje n. pr. ladja, ki ima tonažo 20.000 ton in je torej 17 krat večja, za brzino 20 milj le stroje z jakostjo 25.000 konjskih sil. Torpiljarka bo oborožena s 4 topovi kalibra 120 mm, s 4 protiletalskimi topovi kalibra 40 mm, poleg tega pa bo imela dve napravi za lansiranje torpedov z dvojnimi cevmi (za torpeda s premerom 550 mm). Končno bo imela 2 napravi za metanje bomb proti podmornicam. Na ladji bo 10 oficirjev in 135 mornarjev.

Torpiljarko gradi »Splitsko brodogradilništvu d. d.«, ki se je v zadnjih letih znatno razvilo in izpopolnilo, tako da sedaj lahko gradi tudi velike pomorske edince. Letos so v tej ladjedelnici že splovlili v morje dva parnika za jadransko plovidbo (»Šumadijo« in »Sarajevo«) vsak po 500 ton. Poleg tega je ladjedelnica nedavno dobila naročilo za gradnjo posebne kontrolne ladje za našo finančno in carinsko kontrolo.

Vojna moč Italije

Zanimiv Mussolinijev govor v senatu

Rim, 30. marca k. Ministrski predsednik Mussolini je danes popoldne spregovoril v senatu, ki je baš zaključil razpravo o proračunu za vojsko mornarico in letalstvo. Govoril je o vojni sposobnosti italijanskih oboroženih sil. Senat, ki je bil polnoštevilno zbran, je ministrskega prednesnika ponovno prekinil z aplavzi. Po Mussolinijevem govoru je senat sprejel še zakon, s katerim se italijanskemu vladarju in Mussoliniju podeljuje naziv prvih maršalov imperija.

9 milijonov vojakov

Mussolini je v svojem govoru med drugim izjavil Italijanska vojska je največja in najkrepkejša sila italijanskega naroda. Naše meje so že po naravi dobro utrjene. Alpe predstavljajo eno samo utrdbo, ki jo je za veke postavil Bog. Prehode pa je Italija hermetično zaprla. Italija ima sedaj preko 44 milijonov prebivalcev in more v primeru mobilizacije zbrati 8 milijonov vojakov. z mobilizacijo 18 do 20 let starih pa preko 9 milijonov. Če odštejemo polovico za službo v zaledju, ostane še zmerom 4 do 5 milijonov borcev na frontah. Od 1. marca t. l. dalje je Italija lahko v najkrajšem roku mobilizirala toliko edinic kolikor jih ni imela na razpolago niti v svoji največji bitki, on pri Vittoriju Venetu Mobilizacija milijonov ljudi zahteva seveda tudi ogromnih materialnih sredstev. Generalni komisarjat za vojno industrijo, ki je bil ustanovljen pred tremi leti, je organiziral in sedaj kontrolira vso vojno industrijo, ki je nenehoma v obratu. V vojnih in pomožnih tovarnah, ki jih je 876, je zaposlenih 580.000 vojaško discipliniranih delavcev. Pehota, ki bo slej ko prej ostala glavni element borbe, se opremlja z najmodernejšimi topovi in drugim vojnim orožjem.

Močna mornarica

največ podmornic

Italija ima dolžnost in nele pravico, da si ustvari tudi močno vojno mornarico. V našem pomorskem gradbenem programu je obnova štirih starih linijskih vojnih ladij, in gradnja štirih novih 35.000 tonskih edinic ter več manjših edinic. Izjavljam senatu, da razpolaga danes Italija s podmorničkim brodogradilništvom, ki je najmočnejše na svetu. Vsi drugi so daleč za nami, tako da ni pričakovati, da bi nam mogli kdaj v tem pogledu odvzeti prvenstvo. Italija razpolaga tudi z zadostnim številom pomorskih baz v Sredozemskem morju, ki so bile vse ojačene in na njih

zacija Hitlerjeve mladine v ostalem rajhu«. Tako daleč ni šel doslej noben rajhovski škof. Nasprotno, vzgoja in nadzorstvo katoliške mladine po cerkvi sta bili dve osnovni zahtevi nemške katoliške cerkve v borbi z državo. Isti poudarek so rajhovski škofje doslej vedno postavljali tudi na ohranitev konfesionalnih šol, o katerih govori konkordat iz leta 1933.

Jasno je potemtakem že na prvi pogled, da postavlja zadržanje avstrijskega episkopata ne le notranje odnose med katoliško cerkvijo in državo, temveč tudi zunanje odnose med tretjim rajhom in Vatikanom na povsem novo podlago. Vprašanje je še, kako se bodo ti odnosi odselej končno razvijali, toda ne splošni sodbi dobro informiranih krogov je Vatikan sam nasvetoval avstrijskim škofom absolutno lojalnost napram narodnemu socializmu. Po tem bi se dalo sklepati, da pričakuje sedaj za te svoje koncesije protikoncesij z nasprotno strani.

zgrajena velika skladišča kurjiva in streliva. Italija razpolaga z nafto, kolikor je rabi, za dovolj dolgo periodo operacij, prav tako pa tudi z zadostnimi količinami pomorskega streliva.

Več tisoč letal

30.000 pilotov

Letalstvo je bilo v letih 1919 do 1922 na tleh. Režim ga je obnovil in reorganiziral. Po štirih letih je italijansko letalstvo zagotovilo mesto med prvimi na svetu. Nekaj tisoč letal, ki so vsa najnovejših znamke, predstavljajo kompleks naših letalskih sil. 58.000 delavcev dopolnjuje dan za dnem to silo. Naši bombniki lahko napadajo sovražne objekte ponoči in podnevi, lovska imajo najvišjo možno brzino in okretnost. Naša letala CR 32, ki so po brzini zaostajala za nasprotnikovimi, sa na Iberijskem nebu naravnost kosila najhitrejšo »Curtis Rata«. Italija danes lahko postavi k aparatom 20 do 30.000 pilotov.

Poleg rednih in prisilnih letališč je na razpolago veliko število maskiranih, ob katerih so zgrajena skladišča bencina in bomb. Italijanske letalske bombe in torpeda predstavljajo najrazdornejšo silo in je bil v tem pogledu dosežen zadovoljiv napredek. Letalska vojna se bo razvijala tako, da se bo nasprotniku onemogočil sleherni vojaški razvoj, obvladalo njegovo nebo in demoraliziralo njegovo ljudstvo.

V razvoju je tudi protiletalska obramba, aktivna in pasivna. Glede pasivne obrambe bi svetoval vsem onim, ki v vojni z njo ne bodo imeli neposrednega opravka, da zapuste velika mesta, če niso v njih prisiljeni živeti. Če sedaj lahko rečem, naj se vsi oni, ki si lahko ustvarijo existenco v malih mestih in na vaseh, odločijo za to še pred 12. uro. V resnem primeru jim bo lahko kaj takega onemogočeno, ker tedaj mobilizacija sil ne bo smela zastati. Tedaj bo toliko večja škoda za nepravdične in zamudnike.

Vojaški problem je osnova vsega življenja v Italiji. Vsak kdor bi skušal izvršiti atentat na pravice in interese Italije, bo naletel na koprno, na morju in v zraku na resoluten in učinkovit odgovor vsega oboroženega naroda. Zagotoviti si hočemo obči in predvsem svoj mir. Zato zavrčamo iluzije in utopije, zaradi njih smo že vno zapustili. Zmerom in tudi sedaj ima v odnosih med narodi edino veljavo njihov vojaški potencial. Poleg njega razpolaga Italija s silo duha, ki ni bila nikoli tako velika, tako enotna in tako prežeta z nepopustljivo voljo kakor danes.

Bližnji razvoj bo pokazal, ali so te nade utemeljene tudi v drugačnem držanju narodno-socialističnih oblasti napram cerkvi. Za sedaj lahko pribijemo samo to, da so vsi nemški listi na vidnem mestu in v faksimilu objavili izjavo avstrijskih škofov z vidnim zadovoljstvom, da pa so obenem vsi glavni uradni govorniki zadnjih dni v svojih plebiscitnih govorih jasno začrtali meje med funkcijami cerkvene in državne oblasti v narodno-socialistični državi. V čistem dušebrižništvu je cerkvi nakazano najširše področje njenega udeleževanja, vse, kar je izven tega »življenjskega prostora cerkve«, pa je zadeva države in stranke, tako zlasti tudi politika, v katero se cerkev v Nemčiji ne sme mešati.

V teh mejah se bodo najbrž sedaj vodila nova pogajanja med tretjim rajhom in Vatikanom za morebitno dokončno ureditev odnosov med katoliško cerkvijo in državo.

Patriarh Miron Christea sestavil svojo drugo vlado

Tatarescu ni več v vladi — Zunanji minister je postal Petrescu Comnen

Bukarešta, 30. marca. p. Rumunska vlada je podala ostavko. Ze v zadnjih dveh dneh so se v političnih krogih pojavljale govore, da se hočejo liberalci oddeliti od sedanjega režima in da je vodstvo stranke zahtevalo od pet liberalnih ministrov, naj podajo ostavko. Iz poročil, ki so jih doslej objavili listi, sicer ni mogoče razbrati, ali je bil to dejansko glavni razlog za ostavko vlade. Ministrski predsednik patriarh Miron Christea je poslal vladarju pismo, v katerem pravi, da je vlada, ki je bila sestavljena v trenutku težavnega notranjepolitičnega položaja, izpolnila svoje naloge, izvršila reformo ustave in državi zopet zagotovila mir. Sprejet je tudi novi proračun. Po svojih nalogah je bila ta vlada prehodnega značaja, zaradi česar sedaj, ko je svoj naloge izpolnila, ni več nobenega razloga, da bi v svoji sedanjih obliki še nadalje vodila upravo države.

On, kakor tudi vsi njegovi sodelavci, da so vladarju vedno na razpolago, če bi jih potreboval. Na dvoru se je vršila kmalu nato seja vlada, na kateri je patriarh Miron Christea ponovno obeležil razloge, zaradi katerih se je vlada odločila za ostavko. Kralj je ostavko sprejel in izjavil, da bo nova vlada še danes sestavljena.

Novi ministri

Bukarešta, 30. marca. h. Proti večeru je kralj imenoval novo vlado. Ki je bila že zaprižena. Min. predsednik je ostal patriarh Miron Christea, zunanji minister bivši dolgoletni rumunski diplomat in večkratni poslanik Petrescu Comnen, notranji minister in finančni minister sta ostala lista, pravosodni minister je Jamandi, trgovinski in industrijski minister Constantinescu, kmetijski minister Joneescu-Sisesti, vojni minister general Argesanu, minister za letalstvo in mornarico general Paul Teodorescu, prometni minister M. Ghelmegeanu, minister za delo M. Ralea, minister za prosveto in vere pa začasno škof Colan Isclua. Razen tega je bilo imenovanih še nekaj novih državnih podtajnikov.

V novi vladi so zastopani nekateri izraziti člani bivše liberalne stranke, nekaj pa je tudi (Ghelmegeanu, Ralea in Galinescu) bivših zaranistov.

Daranyi za ukinitvev ustavnih svoboščin

Budimpešta, 30. marca. b. Ministrski predsednik Daranyi se je začel snoči posvelovati z voditelji opozicije o petih madžarskih problemih. Opozoril je med drugim na to, da zahteva naraščajoči nemir v državi spremembo nekaterih vladnih smernic in da se bo morala opozicija med drugim sprizajiniti z ukinitvijo nekaterih ustavnih svoboščin, kakor na primer enokrajnost državljanov pred zakoni ter nedotakljivosti zasebnega imetja i. t. d. Samo, ako se opozicija povsem podredi vladi, se bo mogoče izogniti tem spremembam. Država je pred daljnosežnimi zunajepolitičnimi dogodki, ki zahtevajo strnjeno vsa madžarskega naroda.

da. Vlada se čuti dovolj močna, da bo napravila konec rovarjenju skrajne desnice in ustrežala zahtevam tako zvanih nacionalističnih elementov. Zato bo moral biti novi volilni zakon prirojen tako, da bo prepovedana udeležba sleherni stranki, katere program ni domačega značaja. (Kakor se zdi, je ta izjava naperjena zlasti proti socialistnim demokratom, ki imajo v parlamentu 11 poslancev). Daranyi je končno napovedal, da to v kratkem čez nov tiskovni zakon, strožji od prejšnjega. Vladna stranka slej ko prej vztraja pri totalitarni izvedbi svojega programa.

Goering v Celovcu

Celovec, 30. marca. w. Maršal Göring je danes ob 10 prispel s posebnim vlakom v Beljak, kjer so mu priridili najbolj svečan sprejem. Iz Beljaka se je odpeljal v Pliberk, kjer si je podrobno ogledal tamkajšnje rudniške naprave. Popoldne se je vrnil v Beljak proti večeru pa se je s posebnim vlakom odpeljal v Celovec, kjer so bile za zvečer pripravljene spet velike manifestacije.

Glasovanje češke manjšine na Dunaju

Praga, 30. marca. AA. Glasilo vladne agrarne stranke »Venkov« prinaša članek, v katerem pravi med drugim: »Na Dunaju je Bürckel predlagal zastopnikom češkoslovaške manjšine, naj državljanji češke narodnosti glasujejo na posebnih lističih, tiskanih v češčini, da se bodo njihovi glasovi mogli šteti neodvisno od nemških glasov. Zastopniki češkoslovaške manjšine so izjavili, da bodo dunajski Čehi ustregli željam oblasti. Čehi in Slovaki bodo imeli svoje posebno volišče. Kakor je znano, šteje češkoslovaška manjšina na Dunaju okoli 100.000 ljudi. Bürckel je nazadnje izjavil, da bodo razveljavljeni vsi ukrepi proti manjšinam.

Kapitulacija legitimistov

Dunaj, 30. marca. b. Oblasti so aretirale bivšega voditelja avstrijskih legitimistov barona Wiesnerja. Vsa legitimistična društva so se prostovoljno razšla, ker so oblasti razglasile, da bodo smatrale njih nadaljnje delovanje za veleizdajniško.

Bivši dolgoletni vojni minister aretiran

Dunaj, 30. marca. AA. (Reuter) Bivšega avstrijskega vojnega ministra Vaugoina so takoj po vrnitvi iz Italije na Dunaju aretirali. Govore, da je bivši deželni namestnik za Dolno Avstrijo Reiter izvršil samomor.

Marka izpodrinja šiling

Dunaj, 30. marca. b. Od včeraj dalje se opaža veliko povpraševanje po nemških markah kot priprava za izmenjavo šilingov v marke. Nekateri trgovine že označujejo svoje cene v izložbah samo v markah. Vsi javni nastavljenici bodo 1. aprila prešli plače že v markah.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Novi režim v Avstriji in koroški Slovenci

Član nove hitlerjevske deželne vlade v Celovcu Maier-Kaibitsch, znani nemški nacionalistični prvak na Koroškem, je v nedeljo obiskal slovenski del dežele. V Borovljah je na velikem propagandnem shodu razpravljati tudi o položaju koroških Slovencev. Kakor posnemamo po graški »Tagespost«, ki obširno poroča o potovanju g. Maier-Kaibitscha in njegovih govorih, je pri tej priliki med drugim reklo:

Od l. 1920 so nacionalni Slovenci poskušali, da bi se zvišili v novi državi in so celo odstopivšo vlado podpirali z vsemi sredstvi in upanju, da bi priborili zase kake koristi. To upanje se ni izpolnilo. Vprašujem nacionalne Slovence, ali je ta vlada, s katero so se zvezali, izpolnila le eno obljubo? Odgovor se mora glasiti: Ne!

Razumemo danes, da se žele nacionalni Slovenci združiti zopet s Slovani, razumemo, da pletejo niti z ljubljansko vlado, vse to razumemo ker je bila odstavljen vlada v vseh teh zadevah prešlabotna, da bi ugodila eni ali drugi strani. Prav tako pa morajo tudi nacionalni Slovenci razumeti, da je dolžnost nemško mislečih na Koroškem nastopiti proti temu delu. Gotovo je eno, da ni bila meja še nikdar tako varna, kakor danes, najboljša vojna sila Evrope stoji na Karavankah. Gre samo za to, da pridejo nacionalni Slovenci, ki stvari še niso razumeli, o tem na jasno? Zastopnik nacionalnih Slovencev dr. Tischler je položaj že razumel; zagotovil je, da je nacionalna slovenska manjšina opusti-

la vsako upanje v izpremembo meje. Narodno-socialistična Nemčija bo dala manjšini vse pravice, ki ji pripadajo po številu njenih narodnih pripadnikov in ki jih je prejšnja slaba vlada samo obetala, ne da bi jih izpolnila. Manjšina se bo v veliki nemški državi lahko razvijala, pogoj pa je, da zavzame dostojno stališče napram novi državi.

Sedaj je stvar nacionalnih Slovencev samih, da odločajo o načinu svojega nadaljnjega obstoja. Nacionalnim slovenskim duhovnikom sporočamo, da ne goji koroška deželna vlada nobenih želj po maščenju in da bo nasprotno nudila vsem duhovnikom varstvo in spoštovanje, v kolikor se bodo posvečali dušebrižništvu in se ne zanimali za politiko.

Nadalje poroča »Tagespost«, da je prav tako v nedeljo deželni svetnik dr. Kleczkowsky obiskal občino Migarje (Mieger), da bi spoznal socialne razmere kmetov ne glede na to, ali se priznavajo za nacionalne Slovence ali za nemško misleče. Migarje so komaj 10 km oddaljene od Celovca, vendar pa so, kakor ugotavlja omenjeni list, od sveta najbolj oddaljena in od prometa zaradi povsem nemogočega stanja ceste popolnoma odrezana občina, v kateri potrebuje beda posameznih bajtarskih in brezposelnih družin nujno od pomoči. Tu so zastopniki občine obljubili, kakor pravi »Tagespost«, da bodo zvesti vodji Hitlerju, ker tudi nacionalni Slovenci ne žele ničesar drugega kakor delo, kruha in miru.

O nacionalistih in o pesku ali: Fantazija pri visoki temperaturi

V nedeljo so gospodje pri »Slovenec« dobili zopet nekaj »peska v čevlje«. Nastopilo je majhno vnetje in temperatura je na mah čudovito poskočila. Pri vročici najmanj 40 stopenj so napisali za večeršnje »Slovenca« uvodnik, ki bi ga mi radi v celoti ponatisnili našim čitateljem. Zal pa nam pristoja ne dopuščati, da bi jim prodložili celotni vročinski diagram. Končno je stvar zdravnikov, da go študirajo in predpišejo primerne recepte. Ako so pa gospodje avtorji za domače zdravljenje, potem naj hitro pokličejo Kurenčkovo teto, da jim prinese mrzlih obkladov.

»Slovenec« uvodnik ima naslov »O nacionalistih«. Najprej daje pisec izraza stari antipatiji do te besede Nacionalizem se mu že od nekdaj ne dopade. Kar se se posebej jugoslovenskih nacionalistov tiče, niso nič drugega, kakor »družiči starih nemčurjev«. Ta družba tudi Jugoslavije ni mogla nikdar prav pojmovati in si kaj ljudskega sploh ne more zapisati. Zlasti je nedovertna za pojmovanje enakopravnosti. Še posebej ima neko strast, da si po silni hoče postaviti gospodarja, ki bi ji dajal privilegije. Ta odtušena družba v skupščini, v senatu, na zarotniških zborovanjih in v časopisju vpije, da je nacionalna »ima« silen nagon za dnevnim političnim spletkarjenjem in prezir za zakone. Nacionalisti zahtevajo za sebe »vedno izjeme« in kakor imajo oni besedo, »se pravno stanje zamaje«. Če pa ne dobijo privilegijev, potem »starejši bodrijo in sčuvajo mlajše: Le naprej brez čina«.

Zanimivo je, da se nacionalisti najbolj držijo tistih krajev in slojev, kjer so v Avstriji bili nemškutarji: po mestih, podeželskih trgih, med napol Solanini ljudmi in med kmečko gospodo. Ta gnezda imajo celo pogum, da se pri volitvah pokazejo. Imajo tudi navado, da na Kranjskem čitajo »Jutro«, in na Štajerskem tudi »Tam pa baje berejo tudi »Mariborer Zeitung«.

in celo kakšno socialistično glasilo, iz česar je najbolj razvidna njihova popolna pokvarjenost.

Seveda so nacionalisti povsem nerodoviti in v narodnem in kulturnem delovanju. Pisu se čudno zdi, da ne izumrejo. Ali on se čudi le, dokler jih gleda od daleč. Ko pa od bližje pogleda, se nič več ne čudi. Nacionalisti imajo namreč razvit nagon za korita. Razdelili so si kaj dobro vse prijetnosti tega življenja. Eni so direktorji, drugi upravni svetniki, tretji so pa odborniki, ki ne hodijo na seje zastoj. Zato so tako ošabni in domišljivi in se požvižgajo na spremembo režimov. Kadar stvar postane neprijetna, se preselijo v svoje vile, plačujejo težke tisočake svojim družtvom in financirajo tajne letake. Skratka oni so »pravi napihnjeni mehe«.

Ta slika jugoslovenskih nacionalistov je po izjavi »Slovenca« sicer nepopolna, ali je prava in dokazuje, da je ta »zagrizena družba nerabna za vsako resno delo in velika ovira za pravi razvoj države«.

Mi se zelo bojimo, da so pri »Slovenec« zopet enkrat spustili siona v trgovino s porcelanom. V današnjih dneh bi bilo bolje, se nekoliko ozirati po svetu. Če pa je že treba dati duška nervoznosti, bi priporočili Koptarijevi ulici za njo interesantnejše predmete. N pr razmišljanja o usodi ustav, ki so zgrajene na papirskih enciklah, o uspešnosti sistemov a la Schuschnigg, o školovskih pismih a la Innitzer in podobnih problemih, ki bi mogli razburjeno gospodo podučiti da nacionalizem ni tako grda in nesprijetna stvar, kakor oni ropotajo. Danes je doba čudovitih preokretov in mnog ljudi povzdigujejo zvečer v nebo, kar so zjutraj se preklinjali.

Toda, kakor rečeno, pesek v čevlju je neprijetna stvar, zlasti ker ima ta pesek, o katerem »Slovenec« govori, čudovito lastnost, da ga je tem več, čim bolj ga gospodje iztresajo...

Beleške

JNS v Srbiji

V nedeljo je bilo po državi več shodov in konferenc pristašev JNS. Narodna poslanca Mirko Urošević in Jovan Nenadović sta imela lepo uspele shode v Zabarju, Porodumu in Donjoj Livadi. Poročala sta o političnem položaju in delu poslancev v skupščini ob priliki proračunske razprave. Posl. Milenko Milutinović je imel več shodov v dragačevskem srezu v Šumadiji. V zvezi s svojimi prijatelji pripravlja velik shod JNS v Guči, ki se ga bodo udeležili tudi člani strankinega vodstva. Vzhodni Srbiji pa prireja niz shodov po negotinskem srezu narodni poslanec dr. Srpko Vukanović, ki je eden najbolj agilnih mlajših poslancev JNS.

Volitve v Zalcu

Iz Zalca v Savinjski dolini nam pišejo: Nedeljske volitve so pri nas bile v znaku kompromisa, ki so ga naši napredni in nacionalni Zalčani napravili s priključeno okolico. Proti temu kompromisu ni bilo mogoče postaviti nobene nasprotne liste in tako sta bila izvoljena za župana in podžupana znana nacionalista, za župana g. Ivan Bizovišek, za podžupana pa g. Senica. Na listi je tudi nekaj pristašev JRZ.

Unitarizem JRZ

V Subotici izdaja tamošnja sreska organizacija JRZ tednik »Naše slovo«. V zadnji številki objavlja uvodnik o odnošjih JRZ do narodnega edinstva. List dokazuje, da »sta program in delo JRZ dovolj zgorelo, da stremi stranka za absolutnim respektiranjem narodnega edinstva v jugoslovenskem smislu. Vlada JRZ favorizira na vseh poljih narodnega in državnega življenja vse pojave, ki so v prilogu narodnemu edinstvu in sistematično izvaja likvidacijo vsega, kar mu škoduje. JRZ je v službi jugoslovenske misli, kar ji nalagajo splošni interesi Srbov, Hrvatov in Slovencev kot nerazdeljive etnične in nacionalne skupnosti«.

Kakor čujemo tosta poslala subotškemu organu JRZ poseben komentar k tem izjavam »Slovenec« ideologa Frlačauku Gustin in Kurenčkova Neža s sodelovanjem priznane pedagoga Kotičkovega strička.

O Bunjevcih

»Slovenec« silno rad piše o pesku v čevljih. Bolj in bolj pa se kaže, da nima peska samo v čevljih, temveč tudi v možganih. Drugače si ni mogoče tolmačiti njegove večeršnje beleške, v katerih dokazuje, da proglašja JNS vojvodinske Bunjevce za poseben narod. Čelo to ve ob tej priliki povedati, da so se jugoslovenski nacionalisti odpovedali načelu narodnega edinstva in se odločili za novo politiko »ustvarjanja novih narodov, med njimi tudi Bunjevcev, ki niso nič vedeli o tem, da so samostojen narod«.

Nesmiselno bi bilo take bedastoče zavračati. V dokaz, da je »Slovenec« pesek res zlezel v možgane, naj samo še pristavimo, da se sklicuje na novosadski »Dan«, ki je nedavno postal glasilo JRZ, torej »Slovenec« bratim. Ako je »Dan« res zagrešil kak tak »greh«, kakor pravi »Slovenec«, potem naj gospodje le kar lepo med seboj obračunajo.

„Samoupravin“ nasvet dr. Mačku

Službeno glasilo JRZ razpravlja o položaju srbske združene opozicije, ki ji očita, da ima samo en program: priti s pomočjo dr. Mačka na oblast. Nato pravi, da si voditelji združene opozicije v zadnjem času na vso moč prizadevajo, kako bi dr. Mačka pripeljali v Beograd. Toda »združena opozicija zama upa na prihod g. Mačka. Dr. Maček gleda v prvi vrsti na interese svoje stranke, pa zato ne more slabiti svoje situacije na tjuho skupine ljudi, ki so z zagrebškim sporazumom hoteli njega in njegovo stranko izbrabiti za političer most, ki pa pri tem v politiki pravi ničesar ne pomenijo.«

Originalno tolmačenje

Znanj beograjski »Balkan«, ki zelo temperamento zastopa politiko JRZ, razpravlja v zadnji številki o novih političnih zakonih, za katerih uveljavljenje je dobila vlada posebno pooblastilo tudi v letošnjem finančnem zakonu. »Balkan« dokazuje, da se smejo politični zakoni spreminjati samo, če, se o njih doseže popolno-soglasje strank, drugače pa ne. Zato prihaja list do zaključka:

»Dokler se ne doseže popolna soglasnost v pogledu političnih zakonov, to se pravi, dokler se ne združijo dr. Maček in dr. Stojadinović, Ljotić in Davidović, Uzunović in Hodžera itd. in ne priznajo vsi novih zakonov, dotlej se današnji zakoni ne morejo spreminjati. Zato na volitve po današnjem zakonu, pa naj bo to komu vseh ali ne!«

Prepovedan Topalovičev shod v Trbovljah

Včerajšnja »Delavska politika« poroča, da bi bil moral dr. Topalovič, ki je v nedeljo dopoldne govoril na socialističnem zborovanju v Ljubljani, v ponedeljek govoriti tudi na enakem zborovanju v Trbovljah. V nedeljo zvečer pa je bil dr. Topalovič, ki se je mudil v Ljubljani, obveščen po uradni policije in Ljubljani, da shod v Trbovljah ni dovoljen.

Apelacijsko sodišče v Osijeku

Z zakonom o novih sodiščih, s katerim bo pri nas ustanovljeno okrožno sodišče v Murški Soboti bo ustanovljeno tudi apelacijsko sodišče v Osijeku. Kakor poročajo listi, bodo v delokrog novega apelacijskega sodišča spadala okrožna sodišča Osijek, Sremska Mitrovica, Slavonška Požega in Sombor.

Zanimanje za jezike

Beograjska »Politika« je objavljala kurze za samouke v angleščini, francoščini in nemščini. Ko jih je zaključila, je razpisala anketo, katere tri nove jezike si sedaj žele njeni čitatelji. Kakor poroča, je prejela okoli 15.000 odgovorov, ki navajajo enega, dva ali tri jezike. Na prvem mestu je italijanščina, na katero je odpadlo 7035 glasov, na drugem ruščina s 6461 in na tretjem češčina s 4284 glasovi. Na španščino je odpadlo 2918, na bolgarščino 1170, madžarščino 1024 glasov itd. 173 čitate-

Kako pridete do denarja?

Zelo enostavno — in sicer:

1. kupite srečko državne razredne loterije in
2. naročite jo pri znani srečni kolekturi rojaka

Milana Lavriča, Beograd,
POENKAREOVA 25 (pošt. predač 450)

ki je v kratkem času, kot so časopisi že pisali, IZPLAČAL 7 PREMIJ

in veliko število večjih dobitkov. Posluje v splošno zadovoljstvo cenjenih odjemalcev. ZA NAROČILO ZADOSTUJE DOPISNICA.

V osrčju Katalonije

General Franco je sam prevzel poveljstvo nad četami v gornji in srednji Aragoniji

Burgos, 30. marca. o. General Franco je davi prispel v spremstvu generala Daville v Barbastro, kjer je prevzel osebno poveljstvo nad vsemi četami v gornji in srednji Aragoniji. To fronto smatra nacionalistično poveljstvo za trenutno najvažnejšo. Ker bodo nacionalisti od tam sedaj morda prodrli po pirenejskih dolinah do morja in tako ločili republikansko Španijo od Francije, kakor jim je to lani uspelo na severu pri Irunu. Izolacija republikanske Španije bi pomenila po mnenju tukajšnjih političnih krogov za Francja vsekakor velik uspeh. Splošno so v Burgosu prepričani, da prihaja v republikansko Španijo po cestah in železnici v vzhodnem predelu Pirenejev še vedno mnogo življenjskih in vojnih potrebščin v Katalonijo.

se pripravljajo za zadnji odpor, toda zavzetje mesta po Francovih četah je samo še vprašanje nekaj ur.

Republikanci priznavajo svoje poraze

Barcelona, 30. marca. AA. Vojno ministristvo objavlja: Sovražniku se je posrečilo zavzeti Barbastro. Prekorajcič je tudi reko Cinco med Puejem, Abizando in El-Gradom. V odseku Frage se razvija bitka na levi obali Cince in blizu mesta Cince. V odseku Caspe je sovražnik hudo napadel naše postojanke pri Maelli, vendar pa južno od mesta ni mogel zavzeti naših postojank. Sovražna letala so bombardirala Lerido. V letalski bitki so naši letalci sestrelili tri letala nad mestom šamim, dve pa blizu Albacete.

Sovražna letala so večeraj zjutraj bombardirala Tortoso. Ubilih je bilo 11 oseb, mnogo ranjenih in materialna škoda je zelo velika. Ob 8. so sovražna letala bombardirala San Vicente de Calderas, ob 11. Castellon, ob 13. Tarragono. Ena bomba je padla v solo. Številno žrtev je veliko.

Na andaluzijski fronti so bili odbiti sovražni napadi. V pokrajini Levant so naše čete prešle v napad in zavzele tri vrhove v neposredni bližini Val de Quenque, Masegosa in Terienta.

Panika v Barceloni

Pariz, 30. marca. o. Po došlih vesteh je v Barceloni zavladalo silno razburjenje in se oblasti boje, da ne bi izbruhnila vstaja. Po ulicah krožijo močno oboroženi oddelki policije, pa tudi vojaške čete, tanki in oklopni avtomobili. V vladnih krogih je nastala panika in se je zvedelo, da se posamezni člani vlade pripravljajo za odhod v Francijo, oni pa, ki so za nadaljevanje borbe, za odhod v Valencijo in Cartagena, odkoder bi vodili nadaljnje operacije na bojiščih. Svoji je bila proglašena splošna mobilizacija vseh Kataloncev, ki so sposobni za orožje. V teku noči so se zaradi tega pričele demonstracije žensk, s katerimi so imeli policijski oddelki mnogo posla. Ženske so demonstrirale proti vladi in zahtevale, naj se sklene mir. Vesti s fronte še povečujejo paniko, zlasti, ker Francova vojska kljub vsemu ojačevanju republikanskih čet s tanki, litali in topovi neprestano prodira ter zavzema postojanko za postojanko.

Odhod ministra Alfierija iz Beograda

Beograd, 30. marca. AA. S snočnjim simplonskim ekspresom je odpotoval iz Beograda italijanski minister za kulturo in propagando g. Dino Alfieri s svojim spremstvom. Na postaji so se poslovili od njega prosvetni minister Magarašević, pomočnik zunanjega ministra Ivo Andrić, italijanski poslanik Indelli, naš poslanik v Rimu Boško Hristić, pomočnik prosvetnega ministra Djoka Kovačević, dr. Kosta Luković, dr. Milan Kasanin, upravnik muzeja kneza Pavla, bivši minister Gjura Janković, predsednik krajevnega odbora JRZ in mnoge druge osebnosti. Ko je minister Alfieri vstopil v svoj posebni vagon in se pri oknu zahvaljeval mladini, ki je vzklikala Italiji, se je poslovil z vzklikom »Živela Jugoslavija«.

Mussolinijeva zahvala

Beograd, 30. marca. AA. Ob otvoritvi razstave italijanskega portreta v teku stoletja je Nj. Vis. knez namestnik prejel od predsednika italijanske vlade Mussolinija naslednje brzojavko:

Toplo se zahvaljujem Vašemu Visočanstvu za ljubeznive izraze, ki ste mi jih blagovolili brzojavno poslati ob otvoritvi razstave italijanskega portreta. Srečen sem, ker se prva obletnica beograjskega dogovora praznuje s to svečano manifestacijo, in sem prepričan, da se bodo tudi na duhovnem polju vse bolj in bolj razvijali odnosi med Italijo in Jugoslavijo. Prosim Vaše Visočanstvo, da izvolite sprejeti moje najiskrenejše želje, ki jih pošiljam za Vašo osebno srečo in za srečo velikega jugoslovenskega naroda.

Zadnji trening „belih orlov“

Novi Sad, 30. marca. o. Danes je državna nogometna reprezentanca, ki bo v nedeljo igrala proti Poljski, pred zaprtimi vrati odgrala svoj zadnji trening za tovažno srečanje. Za nasprotnika je imela reprezentanco Novega Sada, nad katero je s lahkoto in zaslužno zmagnala s 5:0 (3:0).

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo oblačno vreme z dežjem ponekod toplota se bo malo dvignila. Zagrebška: Temperatura precej nizka, oblačno, zmerni zapadni vetrovi. Dunajska: Precej oblačno, toča na jugu Alp nekoliko boljše, mirnejše in toplejše vreme.

Polarni raziskovalec Šmit v nemilosti

Sovjetska vlada očita upravi arktične pomorske družbe sabotažo — Ena aretacija, ena odstavitvev

Moskva, 30. marca. b. Svet ljudskih komisarjev obsoja v nekem svojem sklepu brez prizanesljivosti vse, ki so odgovorni za razmere v upravi tako zване severne pomorske poti, ki je bila organizirana za plovo v arktičnih vodah v smeri proti srednji Sibiriji. Znani polarni raziskovalec Šmit je predložil svetu ljudskih komisarjev dolg referat o delu navedene uprave v letu 1937, svet ljudskih komisarjev pa z njegovim poročilom ni bil zadovoljen in ga je označil za nezadovoljivo, »kar v sedanjih razmerah v vodstvu navedene pomorske poti ni je gotoljubčaj. Svet ljudskih komisarjev ugotavlja nadalje, da so dokazana nekatera neljubna dejstva, kakor na primer to, da je vodstvo pustilo prezimiti nekatera ladje v letu, kar predstavlja nevarnost njihovega uničenja. Slaba organizacija, površnost in

pretirano zaupanje odgovornih krogov so ustvarili v upravi razpoloženje, ki lahko samo podziga k sabotažnim dejanjem. Svet ljudskih komisarjev zahteva končno, naj vodstvo najkasneje do 15. aprila predloži novo podrobno poročilo, obenem z njim pa tudi program za leto 1938 z zagotovilom, da bodo iz vodstva arktične pomorske poti odstranjeni vsi rušiči elementa.

Znani polarni raziskovalec dr. Šmit je prišel zaradi te izjave sovjetske vlade v zelo neprijeten položaj. Kakor se doznava, je bil dosedanji podpredsednik arktične pomorske družbe Janson že »izključen iz vodstva družbe, drugi podpredsednik Berfavinov pa aretiran. Za novega podpredsednika je bil imenovan znani polarni raziskovalec Papanin.

je mnogo odlikovani, med njimi red Karajorzjeve zvezde. Belega orla in mnogo turjih. Njegovo truplo bodo prepeljali iz Tuzla v Beograd, kjer bo pokopano.

Zopet potres

Bjelovar, 30. marca. o. Davi je nov potresni sunek pogнал vse Bjelovarčane iz sna. K sreči sunek ni bil usoden. Izval je le veliko paniko. Potres je trajal dve sekundi. Nekaj zidov se je zopet zamažalo, nekaj dimnikov pa porušilo. Človeških žrtev ni bilo. Oblasti, ki se vedno zbirajo podatke o škodi, ki jo povzročijo nedeljski potres, so ugotovile, da je škoda samo v bjelovarskem srezu 4 do 5 milijonov din.

Patriarh Gavrilov v advijenci pri Nj. Vel. kraljici Mariji

Beograd, 30. marca. o. Nj. Vel. kraljica Marija je popoldne sprejela v advijenci v dvorcu na Dedinju patriarha Gavrila.

Smrt generala Antića

Sarajevo, 30. marca. AA. V Tuzli je davi nonadoma umrl divizijski general Ljubomir Antić, poveljnik bosenske divizije v Sarajevu. V Tuzli se je mudil na inspekciji. Pokojni general Antić je bil rojen l. 1885 v Donjem Milanovcu v moravski banovini Gimnaziji, je končal v Kragujevcu, akademijo pa v Beogradu. V vojni je bil tovaški častnik in je uspešno vodil najprej baterije, pozneje pa posamezne oddelke. Imel